

Oponentský posudok habilitačnej práce Mgr.art. Vandy Raýmanovej, ArtD.

PRODUCENTKA SÚBORU ANIMOVANÝCH FILMOV ZO SÉRIE DROBCI

Mgr.art Vanda Raýmanová, ArtD je jednou z prvých absolventiek Ateliéru animovanej tvorby. Bola vlastne takým „pokusným zajačikom“ čerstvo založenej katedry, konečne, ako aj my, pedagógovia, ktorí sme si prišli vyskúšať, ako to vôbec bude celé fungovať. A fungovalo priam zázračne. Už prvé filmy prvých študentov si úspešne prerazili cestu do sveta – zahraničné ohlasy boli veľmi pozitívne. Čítali sme o škole ako o jednej z popredných v Európe. A Vanda Raýmanová nebola v tejto zostave outsiderom. Hneď debutom O DVOCH ĽUĎOCH napovedala, že ju budú zaujímať existenciálne témy: jej mladí hrdinovia vstupom do tvrdej životnej reality prichádzajú o ilúzie. V dizertačnej práci sa vyznala nielen k obdivu k Švankmajerovi, ale aj k jeho ťahu na živočíchopis človeka i s osobitným výtvarným videním.

Potom sa to všetko preonačilo. Ale naozaj všetko ? Nie je azda surrealizmus so svojou percepciou fantastických obrazov , paradoxným evokovaním alternatívneho sveta - akousi nadstavbou skutočnosti? A nie sú aj najvzácnejšie animované opusy práve takými ? „Animácia je mágia a animátor je šaman“ – hovorí Švankmajer a vyznáva, že jeho filmy sú „dialóg s detstvom“. /Nechcem tu rozvíjať nenáležitú úvahu o tom, že animácia je sui generis surrealistická, bol by to určite zaujímavý diskurz, možno pri inej príležitosti. Ale odkaz na klasika bol na mieste práve vo vzťahu k myšlienke „dialóg s detstvom“ /.

Vráťme sa teda do okamihu, keď Vandu Raýmanovú zastihli nové výzvy: životodarné materstvo. Vyznavačka Švankmajera sa ocitla v detskom svete s jeho novými, pozitívnymi hodnotami. Z postielok, kočíkov, ihrísk, jasí čerstvých vietor privial zvedavé detské otázky, poetickosť, hravosť, súťaživosť... Ten film sa volal KTO JE TAM, bol o dvoch chlapcoch predškolského veku – tejto kategórii je aj adresovaný – a zaujal detskou hravosťou, dynamickosťou, obdivuhodnými metamorfózami rekvizít z detskej stavebnice, atraktívnosťou fabuly. Autorka - aj my všetci okolo - sme rýchlo pochopili, že tu máme takpovediac „výbušný“ materiál, ktorý zaručuje životnosť témy aj na ďalšie mutácie.

Tam je genéza série DROBCI. Už vieme, že sa volajú Ben a Tom, že sú to bratia, ktorí neobsedia, radi sa hrajú a stále čosi vymýšľajú. Pre autorku šanca tematizovať detskú fantáziu, zvedavosť , chlapčenskú „raubírskosť“, situačne metamorfózy, tajomno, humor /pripomeňme si múdru radu nášho Cigera-

Hronského, že „pre deti len veselo“/, ale aj družnosť a zmysel pre „fair play“. Naplno to zaznie v obraze, ale aj v texte, čo je veľmi dôležité práve v tomto veku, táto synkréza vizuálneho a audio materiálu. Lebo až tak sa naskutku vyjaví latentné výchovné poslanie filmu, v tých prostých záverečných replikách – „budeme si pomáhať“, „bude nám chýbať“, „dohodneme sa, kto bude čo robiť“, „odteraz si nebudeme klamať“, „potešili sme veľa detí“, „ja som sa o teba bál“ „zachránil si ma, ďakujem ti“ ... a tak ďalej..

Autorka sa na rozdiel od pôvodného sólového projektu v klasickom papierikovom prevedení, rozhodla pre digitálnu 2D technológiu - určite aj z pragmatických realizačných dôvodov – viacdielny seriál si taký prístup priam vynucoval. Je to spojené aj s istou nevyváženosťou jednotlivých epizód – inak to ani nie je možné. To však neznamená újmu na celku. Lebo celok – to je stále pútavé moderné rozprávanie. Zaujme ľahkosť a prostota, s akou Raýmanová interpretuje zábavné situácie, premeny jednoduchých dekorácií, úsporná gestika, akoby mimovoľné pohyby drobných mušiek či chrobáčikov v hracom ráme, vynaliezavá práca s ruchmi, nevtieravá hudba – a to všetko bez falošnej didaktiky. Raýmanová preukazuje režisérsky, animátorský, výtvarný talent. A producentské dispozície. To, čo generácie pred ňou nerobili a nemuseli robiť, je dnes takmer nevyhnutnosťou. Dokumentuje to aj jej habilitačná práca i bohatá tvorivá činnosť univerzálneho zamerania. To mi dovoľuje doporučiť VUR fakulty, aby priznala Mgr.art V.Raýmanovej, ArtD. hodnosť docentky.

Bratislava 13.4.2021

Prof. Rudolf Urc, ArtD

